

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра всесвітньої історії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 2 від 18.10. 2017 р.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалаврів
галузі знань 0203 «Гуманітарні науки»
напряму 6.020302 «Історія»

Луцьк – 2017

Програма навчальної дисципліни “Методика викладання історії ” підготовки бакалаврів, галузі знань **0203 «Гуманітарні науки»**; спеціальності **020302 «Історія»**.
” ____ ” _____, 2017 р., 16 с.

Розробник: Прокопчук Вікторія Євгенівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри всесвітньої історії.

Рецензент: Сергєєва Валентина Федорівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри всесвітньої історії.

протокол № 1 від _____ 2017 р.
Завідувач кафедри _____ (Крамар Ю. В.)

Програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією історичного факультету
протокол № 1 від _____ 2017 р.

Голова науково-методичної
комісії факультету _____ (Карліна О. М.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

©Прокопчук В.Є., 2017

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	Шифр і назва галузі знань: галузі знань 0203 «Гуманітарні науки»	Нормативна
	Спеціальність: 6.020302«Історія»	
Кількість годин/кредитів 216/6	Освітня програма	Рік навчання: <i>четвертий</i>
		Семестр: <i>перший</i>
		Лекції: <i>10 год.</i>
		Практичні (семінари): <i>10 год.</i>
ІНДЗ:є	Освітній ступінь бакалавр	Самостійна робота: <i>98 год.</i>
		Консультації: <i>98 год.</i>
		Форма контролю: <i>екзамен</i>

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Одне з найбільш відповідальних завдань суспільства - освіта та виховання підростаючих поколінь. Розширення демократичних основ у школі нерозривно пов'язано з процесом формування якісно нового поповнення вчительських рядів. Від професійної підготовки, рівня духовності та культури педагога значною мірою залежить успіх освіти й виховання школярів. **Мета** курсу – завершити підготовку студентів до навчання історії в школі.

Вищий заклад освіти не в змозі навчити своїх студентів абсолютно всьому, розробити рекомендації на всі випадки життя. Проте, дати основні знання та вміння, які становлять основу професійної підготовки, він зобов'язаний. Для майбутніх вчителів об'єднує і завершує процес професійно-педагогічної освіти методична освіта, провідне **завдання** якої — озброїти студентів знаннями основних закономірностей навчання й виховання, допомогти оволодіти основними практичними вміннями викладання відповідного шкільного предмету та ведення виховної роботи.

Головну роль у системі методичної освіти відіграє курс методики викладання історії, який вивчається на третьому курсі й завершується складанням семестрового іспиту

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- історія розвитку та методологія методики як науки;
- основні закономірності методики викладання;
- чинні шкільні програми, підручники, методична література з історії;
- процес формування історичних знань;
- методи й методичні прийоми навчання та виховання учнів у процесі вивчення історії як на уроках, так і в позаурочний час;
- основні засоби навчання історії;
- міжпредметні та міжкурсові зв'язки;
- форми організації навчально-виховного процесу з історії;
- інноваційні технології навчання історії;
- система перевірки й оцінки навчальних досягнень учнів;
- форми та методи позакласної роботи з історії;
- проблеми сучасної методики.
- застосовувати різні методи та прийоми навчально-виховної діяльності на уроках та в позаурочний час;
- готувати і проводити уроки різних типів;
- складати план-конспект уроку;
- використовувати різні засоби навчання;
- здійснювати перевірку знань та вмінь учнів;
- оцінювати навчальні досягнення учнів;
- готувати і проводити факультативні заняття;
- обладнати шкільний кабінет історії;
- вести методичні дослідження;
- працювати з науково-методичною літературою

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль № 1

**Формування історичних знань та вмінь, виховання учнів в процесі вивчення історії.
Методи навчання історії.**

ТЕМА 1. Методика викладання історії - науково-педагогічна дисципліна

Поняття та сутність методики викладання. Завдання, зміст та структура курсу методики викладання історії. Роль і місце методики у шкільному навчанні історії.

Об'єкт та предмет методики історії як науки. Процес навчання історії. Взаємозв'язок методики з психолого-педагогічними та спеціальними (історичними) дисциплінами. Рівні наукових досліджень. Методи наукових досліджень процесу навчання історії. Компоненти наукових педагогічних досліджень. Основна методична література.

.ТЕМА 2. З історії розвитку шкільної історичної освіти та методики викладання історії в Україні

Зародження історичних знань та способи їх передачі. «Синопис». Розвиток історичної освіти та методики викладання у ХІХ ст. Історична освіта та методика історії в Україні у кінці ХІХ на початку ХХ століття. Основні етапи розвитку шкільної історичної освіти та методики викладання в СРСР. Перші радянські програми та підручники. Журнал «Преподавание истории в школе». Динаміка змін структури шкільної історичної освіти в СРСР. Формування методики викладання історії як самостійної педагогічної науки. Особливості вивчення історії в школах різних країн.

ТЕМА 3. Сучасна шкільна історична освіта в Україні

Історія як навчальний предмет. Мета та принципи вивчення історії в школі. Завдання шкільної історичної освіти в Україні. Методологічні підходи до сучасної історичної освіти. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Структура шкільної історичної освіти. Загальна характеристика курсів: історія України, всесвітня історія. Компетентності та їх зв'язок з освітньо-виховними завданнями навчання історії. Чинні програми з історії. Загальна характеристика підручників та посібників для учнів.

ТЕМА 4. Процес формування історичних знань школярів

Сутність поняття «історичні знання». Структура історичних знань школярів. Історичні факти, їх роль у вивченні історії. Формування уявлень про історичний час і простір. Класифікація історичних понять та методика їх формування. Знання про закони та закономірності історичного процесу. Історичні зв'язки. Історична свідомість.

Історичні уявлення. Уявлення пам'яті та фантазії. Види історичних фактів. Створення уявлень про факти минулого. Методика формування уявлень про історичний час. Формування уявлень школярів про історичний простір.

Роль понять у вивченні історії. Співвідношення фактів та понять. Класифікація понять за ступенем узагальнення. Методичні шляхи формування історичних понять.

ТЕМА 5. Розвиток учнів в процесі вивчення історії

Психолого-педагогічна характеристика пізнавальних можливостей учнів у навчанні історії. Пізнавальні процеси у навчанні історії. Поняття про вміння в методиці навчання історії. Класифікація пізнавальних вмінь. Етапи формування вмінь та навичок учнів у процесі вивчення історії.

Наступність та ускладнення вмінь за роками навчання. Способи вивчення пізнавального інтересу учнів до історії. Методика формування вмінь та навичок.

Пізнавальні завдання як засіб діагностики і розвитку пізнавальних можливостей учнів у навчанні історії.

Мислення як психологічна категорія. Значення логічного мислення у процесі вивчення історії. Дивергентне та конвергентне мислення. Необхідність формування критичного та оціночного мислення. Методичні шляхи формування мислення на уроках історії.

ТЕМА 6. Виховання учнів у процесі навчання історії

Роль історії у формуванні наукового світогляду учнів. Виховні можливості шкільного курсу історії. Напрями проведення виховної роботи на уроках. Форми та методи реалізації виховних можливостей історичного матеріалу. Умови ефективності виховання учнів в процесі вивчення історії.

Методика здійснення національного виховання в процесі вивчення історії. Можливості історичного матеріалу у моральному вихованні. Важливість патріотичного виховання.

Форми та засоби формування здорового способу життя на уроках історії. Здійснення естетичного виховання в процесі вивчення історії.

Сутність міжпредметних та міжкурсових зв'язків в процесі вивчення історії. Дидактична сутність міжпредметних зв'язків. Основні аспекти змісту міжпредметних та міжкурсових зв'язків. Методичні умови встановлення міжкурсових та міжпредметних зв'язків.

Роль міжпредметних та міжкурсових зв'язків при вивченні історії. Методи та прийоми реалізації знань та вмінь учнів отриманих у процесі вивчення інших предметів або курсів історії.

ТЕМА 7. Засоби і методи навчання історії

Засоби навчання: класифікація та характеристика. Кабінет історії в школі. Обладнання та організація роботи. Поняття про методи і прийоми навчання історії. Проблема методів навчання історії та їх класифікація. Прийоми і засоби навчання історії. Прийоми вивчення

історичних фактів на емпіричному рівні. Прийоми вивчення матеріалу на теоретичному рівні. Шкільний підручник як найважливіший засіб навчання.

ТЕМА 8. Словесний метод навчання історії

Сутність словесного методу. Монолог та діалог у викладанні історії. Види усного викладу історичного матеріалу: класифікація та характеристика. Вимоги до усного слова. Бесіда: класифікація та характеристика. Значення бесіди у вивченні історії. Вимоги до проведення.

ТЕМА 9. Словесно-друкований метод навчання історії

Значення історичних документів у процесі навчання історії. Класифікація документальних матеріалів. Методика роботи з документами на уроках історії. Використання творів художньої та науково-популярної літератури в процесі вивчення історії. Організація роботи з підручниками історії. Використання поточної інформації при вивченні новітньої історії. Проблема інтерпретації текстів на уроках історії.

Методика роботи з документальними матеріалами на уроках. Вивчення історичних документів. Прийоми роботи з підручниками історії. Прийоми ознайомлення з художньою та науково-популярною літературою у процесі вивчення історичного матеріалу. Методика використання поточної інформації на уроках.

ТЕМА 10. Наочний метод навчання історії

Значення наочного матеріалу у вивченні історії. Поняття наочного навчання. Класифікація наочності. Правила використання наочного матеріалу. Речові пам'ятки та образна наочність. Історичні карти. Класифікація та характеристика. Аудіо- та відеозасоби навчання історії. Комп'ютер у вивченні історії. Педагогічний малюнок та його роль у вивченні історії.

Методика використання предметної наочності у вивченні історії. Методика роботи з історичними картами. Контурні карти. Картини (навчальні, репродукції творів живопису) на уроках історії. План картинного опису. Застосування опорних схем та сигналів у навчанні історії.

Застосування відеозаписів на уроках. Методика застосування навчальних кінофільмів з історії. Використання діафільмів та діапозитивів у процесі навчання історії. Методичні прийоми роботи з платівками та магнітними записами. Використання комп'ютерів у навчанні історії.

ТЕМА 11. Практичний метод навчання історії

Значення пізнавальної діяльності учнів у процесі вивчення історії. Сутність практичного методу навчання. Особливості організації вивчення історичного матеріалу у позанавчальний час. Методика здійснення практичної пізнавальної діяльності учнів.

Методи навчання за ступенем самостійності пізнавальної діяльності учнів. Сутність проблемного навчання історії. Основні прийоми проблемного викладу історичного матеріалу. Пізнавальна діяльність учнів в умовах проблемного навчання.

Змістовий модуль №2

Форми організації навчально-виховного процесу з історії.

Позакласна робота з історії.

ТЕМА 12. Урок - основна форма організації навчально-виховного процесу з історії

Вимоги до сучасного уроку історії. Сучасні підходи до типології та структури уроків. Вимоги до уроку. Підготовка вчителя до уроку. Характеристика основних типів уроків історії. План-конспект. Критерії оцінювання уроку. Лекція, семінар, практикум у навчанні історії. Гра на уроці. Використання ігрових елементів на уроках. Нетрадиційні типи уроків історії.

ТЕМА 13. Технології інтерактивного навчання історії в школі

Особисто-орієнтоване навчання історії в школі. Сутність та значення. Технологія кооперативного навчання. Технологія колективно-групового навчання. Технологія ситуативного моделювання. Технологія опрацювання дискусійних питань Модульно-рейтингова технологія. Структура інтерактивного уроку.

ТЕМА 14. Специфічні форми навчально-виховного процесу з історії

Факультативні заняття. Організація роботи та методика їх проведення. Особливості учнівських конференцій. Вимоги до проведення. Навчальні консультації. Особливості заліків та іспитів з історії.

ТЕМА 15. Підготовка вчителя до уроку історії

Визначення змісту уроку за програмою, співставлення з підручником. Виділення головного матеріалу та, окремо, історичні поняття. Встановлення міжкурсівих та міжпредметних зв'язків. Визначення мети уроку. Підбір оптимального типу, методів проведення та структури уроку. Розробка ходу уроку. Підготовка плану-конспекту.

ТЕМА 16. Система перевірки та оцінки знань і вмінь учнів

Функції та форми перевірки результатів навчання історії. Завдання перевірки та оцінки знань і вмінь учнів. Прийоми усної та письмової перевірки знань та вмінь учнів. Тестова методика перевірки знань учнів. Сучасні підходи до оцінювання рівнів навчальних досягнень школярів на уроках історії. Форми та критерії оцінки знань та вмінь учнів з історії. Технології оцінювання рівнів навчальних досягнень учнів з історії у контексті компетентнісного підходу.

Методика усної перевірки знань та вмінь учнів. Планування усної перевірки навчальних досягнень учнів на уроці комбінованого типу. Методика письмової перевірки навчальних досягнень. Перевірка навчальних досягнень учнів на уроці узагальнення та перевірки. Особливості підготовки та проведення уроків тематичного оцінювання.

ТЕМА 17. Нетрадиційні типи уроків історії

Методика використання ігрових елементів на уроках історії. Підготовка та проведення театралізованих уроків. Методика проведення уроку – гри. Особливості організації та проведення. Специфіка проведення інтегрованих уроків. Труднощі у проведенні нетрадиційних уроків.

ТЕМА 18. Позакласна робота з історії

Значення позакласної роботи у вивченні історії. Основні напрями та форми позакласної роботи з історії. Організація краєзнавчої роботи. Історичні гуртки та товариства. Підготовка та проведення вечорів на історичну тематику. Нетрадиційні форми позакласної роботи з історії.

Методика підготовки та проведення шкільного вечора з історії. Організація заходів пізнавального характеру на історичну тематику вікторини; історичні КВК; клуб юних істориків "Що? Де? Коли?" тощо.

Студенти кожної академічної групи обирають виховний захід. Під час самостійної роботи здійснюють підготовку. Складають сценарій. Викладач оцінює рівень підготовки та проведення цього заходу.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Заочна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість годин, відведених на: аудиторні та позааудиторні заняття (денна форма)				
		Лекції	Семинари	Сам. роб.	Консультації	Усього
Змістовий модуль 1. Формування історичних знань та вмінь, виховання учнів в процесі вивчення історії. Методи навчання історії.						
1.	Методика викладання історії-науково-педагогічна дисципліна	2		6	6	14

2.	3 історії розвитку шкільної історичної освіти та методики викладання історії в Україні			6	6	12
3.	Система сучасної шкільної історичної освіти в Україні			6	6	12
4.	Процес формування історичних знань школярів	2		6	6	14
5.	Методика формування вмінь та навичок та компетентностей учнів на уроках історії		2	6	6	14
6.	Виховання учнів в процесі навчання історії			6	6	12
7.	Методика встановлення міжкурсових та міжпредметних зв'язків		2	6	6	14
8.	Засоби і методи навчання історії	2	2	6	6	16
	Підготовка до контрол. роботи			10	10	20
	Разом за змістовим модулем 1	6	6	58	58	128
Змістовий модуль 2. Форми організації навчально-виховного процесу з історії. Позакласна робота з історії.						
9.	Урок - основна форма організації навчально-виховного процесу з історії	2		6	6	14
10.	Інтерактивні технології навчання історії в школі		2	6	6	14
11.	Специфічні форми навчально-виховного процесу		2	6	6	14
12.	Система перевірки та оцінки рівнів навчальних досягнень учнів	2		6	6	14
13.	Позакласна робота з історії			6	6	12
	Підготовка до контрольної роботи			10	6	16
	Разом за змістовим модулем 2	4	4	40	40	88
	Усього годин:	10	10	98	98	216

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	3 історії розвитку шкільної історичної освіти та методики викладання історії в Україні	4
2.	Сучасна шкільна історична освіта в Україні	4
3.	Вчитель історії	4
4.	Процес формування історичних знань школярів	6
5.	Розвиток учнів в процесі вивчення історії	6
6.	Формування мислення на уроках історії	6
7.	Виховання учнів у процесі навчання історії	6
8.	Методика встановлення міжпредметних та міжкурсових зв'язків	6
9.	Підготуватись до контрольної роботи	10
10.	Засоби і методи навчання історії	6
11.	ІКТ на уроках історії	6
12.	Підготовка до контрольної роботи	6
13.	Урок - основна форма організації навчально-виховного процесу з історії	6

14.	Перевірка знань та вмінь учнів на уроках історії	6
15.	Система оцінки навчальних досягнень учнів	6
16.	Позакласна робота з історії	6
17.	Підготовка до контрольної роботи	10
Разом		98

6. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ТВОРЧЕ ЗАВДАННЯ

Підготовка та захист розгорнутого плану-конспекту уроку історії (тему визначає викладач).

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на практичних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними; відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні»
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь
	3	Студент намагається аналізувати на основі побутових знань і навичок; виявляє окремі властивості, спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру, за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, провести за зразком економічні розрахунки; слабо орієнтується у поняттях, визначеннях, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі
	5	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність предмета, може дати визначення економічних понять, категорій, однак із помилками, впевнено працювати з підручником, самостійно оволодіти частиною навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але висновки не логічні, не послідовні
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, економічні ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами
Достатній (алгоритмічний)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, вміє наводити свої власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у

		стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити, самостійно користуватися додатковими джерелами, правильно використовувати термінологію, скласти прості таблиці, схеми
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює суспільні події в державі і за рубежом, вміє аналізувати, робити висновки до економічних розрахунків; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, однак із деякими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і захистити його положення
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує економічні знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, чітко тлумачить економічні поняття, формулювання законів, нормативних документів, може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички
Високий (творчий професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних умовах, ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності процесів; робить аргументовані висновки, практично оцінює окремі нові факти, явища, процеси, самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання, може сприймати іншу позицію як альтернативну, знає суміжні дисципліни, використовує знання, аналізуючи економічні явища
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, дискусії, круглі столи), спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію, самостійно вивчити матеріал, визначити програму своєї пізнавальної діяльності, знаходити інформацію в газетах, журналах, публікаціях, Інтернеті, мультимедійних програмах тощо, оцінювати економічні явища в суспільстві, виявляє свою життєву позицію
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, використовує широкий арсенал засобів доказів своєї думки, розв'язує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї, виконує науково-дослідну роботу, логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує Інтернет, моделює економічні ситуації в нестандартних умовах

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на контрольних роботах

1 бал – студент може розрізнати об’єкт навчання і відтворити деякі його елементи, мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.

2 бали – студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має не чіткі уявлення про об’єкт навчання, виявляє здатність елементарно викладати думку, може відтворити кілька термінів, явищ, без зв’язку між ними; повинен вибрати вільний варіант відповіді.

3 бали – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання при розв’язуванні задач за зразком; користується додатковими джерелами.

4 бали – студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, уміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить поняття; здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу.

5 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв’язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів при виконанні індивідуального творчого завдання

Підготовка плану-конспекту уроку історії

1 бал – студент може розрізнати об’єкт навчання і відтворити деякі його елементи, мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.

2 бали – студент аналізує меншу частину навчального матеріалу обраної теми; за допомогою викладача виконує елементарні завдання; має фрагментарні уявлення про роботу з джерелами, відсутні сформовані вміння та навички.

3 бали – студент володіє матеріалом, відтворює значну його частину у вигляді плану-конспекту заняття, за допомогою викладача аналізує науково-методичну літературу.

4 бали – студент володіє матеріалом та навиками цілісного аналізу науково-методичної літератури, виявляє початкові творчі здібності, самостійно готує план-конспект, у яких можуть бути допущені неточності, вміє працювати з різними джерелами інформації.

5 балів – студент вільно володіє матеріалом та навиками цілісного аналізу науково-методичної літератури, виявляє особливі творчі здібності та здатність до оригінальних рішень, до перенесення знань та вмінь на нестандартні ситуації, повно та правильно складає план-конспект заняття.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Акінфієв О. Реферат як приклад дослідницької роботи // Істор. в школі. -2008. -№8. -С.16-21.
2. Барладін О. Історичний атлас в комп’ютерному класі // Істор. в шк. України. -2005. -№1. -С. 21-22.
3. Баханов К.О. Лабораторно-практичні роботи у викладанні історії України. - К.: Генеза, 1996.

	- 205с.
4.	Баханов К. Навчання історії за інтегрованою системою // Істор. в школі. -2010. -№ 2. –С. 14-18.
5.	Баханов К. Навчання історії за проектною системою // Істор. в школі. -2010. -№ 3. –С. 33-41.
6.	Баханов К. Навчання історії за системою С. Френе. // Істор. в школі. -2002. -№5-6. –С. 37-43.
7.	Баханов К. Написані з власного досвіду (перше покоління українських підручників: основні напрями модернізації) // Істор. в шк. України.-2004.- №5.- С.11-16.
8.	Баханов К. Робочий зошит учня – інноваційний засіб навчання у другій половині 1990-х років // Істор. в шк. України.-2006.-№9.-С.16-21
9.	Баханов К. Технологія групової творчої справи в навчанні історії в школі // Істор. в шк. України. -2010. -№1. -23-28.
10.	Баханов К. Технологія повного засвоєння навчального матеріалу // Істор. в шк. України. -2010. -№2. –С. 20-25.
11.	Баханов К. Учнівські компетенції як складова програм з історії для 12-річної школи // Істор. в шк. України.-2004.-№7.-С.7-11
12.	Бійчук Г. Сутність, структура і психологічні особливості формування національного характеру особистості // Істор. в школі. -2005. -№7-8. С.1-8.
13.	Власов В. Методика контролю навчальних досягнень учнів з історії в контексті компетентнісно-орієнтованого навчання // Істор. в шк. України.-2007.-№6.-С.15-21
14.	Гін А. О. Прийоми педагогічної техніки: Вільний вибір. Відкритість. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність: посібник для вчителів. — Луганськ: Навчальна книга. Янтар. 2004. – 84 с..
15.	Гриценко А. Формування інформаційної компетентності: аналіз теоретичного поняття// Історія в школі. – 2013. – Липень-серпень. –С 12-15
16.	Гриценко А. Дослідження структури та складових елементів інформаційної компетентності старшокласників у процесі її формування//Історія в сучасній школі. – 2013. - №10.- С.27-24
17.	Гриценко А.Новий державний стандарт та навчальні програми з історії як офіційні документи з формування в учнів умінь використовувати інформаційні ресурси у процесі вивчення історії// Історія в сучасній школі. – 2013.- №11. – С.32-34
18.	Десятов Д. Використання картин історичної тематики на уроці: створення образів чи міфів? // Істор. в шк. України.-2007.-№5.-С.17-23
19.	Десятов Д. Використання мережевого геосервісу GOOGLE-MAPS в процесі навчання історії// Історія в школі.- 2013.- Червень. – С.22-24
20.	Десятов Д. Використання мережевих технологій як засобу організації кооперативної діяльності
21.	учнів в процесі навчання історії//Історія в школі.-2013.-Липень-серпень.- С.16-19
22.	Десятов Д. Використання ВЕБ-КВЕСТУ як методу розвитку дослідницьких умінь учнів у процесі навчання історії//Історія в школі.- 2012.- Вересень. – С.22-25.
23.	Дудка В., Дудка Л. Тест ЗНО з історії України: методологічні проблеми та типологія тестових матеріалів // Історія в школах України.- 2010.-№2.- С.14-19
24.	Єрмоленко А. Як працювати з джерелами інформації на уроках історії // Істор. в шк. України. -2007.-№7.-С.35-36
25.	Журба Л. Проблемні ситуації та способи їх створення на уроках новітньої історії України // Істор. в школі.-2006.-№6.-С.28-33
26.	Задорожна Л. Навчити працювати самостійно(інтеграційний метод роботи з історичними документами)//Істор. в шк. України. -2014. -№5. –С. 7-10.
27.	Коляда І. Урок-історична вікторина-ефективна форма організації реалізації засад особистісно-орієнтованого навчання //Істор. в школі. – 2015. -№1. –С. 22-26.
28.	Коляда І.,Виговський М., Загребельна Н. Роль та місце художньої літератури на уроках історії України // Істор. в школі.-2007.-№3.-С.23-29
29.	Комар В. Особливості проведення уроків узагальнення з історії в 5 класі // Істор. в шк. України. -2006.-№6.-С.36-41
30.	Комаров В. До питання про систему методів навчання історії в школі(загальнометодичний аспект) // Істор. в шк. України. -2013. -№5. –С. 26-29.

31. Комаров В. Історичні образи: як їх формувати // Істор. в шк. України. -2015. -№2. –С. 26-28.
32. Комаров В. Наступність в системі методів навчання історії // Істор. в школі. -2003. -№4. –С. 16-20.
33. Комаров В. До питання про систему методів навчання історії в школі // Істор. в шк. України. -2003. -№ 5. - С. 23-26.
34. Комаров В.О. Про систему методів навчання історії. // Історія в школах України. – 2013. – № 6. – С. 30-35.
35. Кузьменко О. Урок-семінар // Істор. в шк. України. -2015. -№2. –С. 29-31; №6. –С. 20-21.
36. Курилів Валентина. Методика викладання історії. – Львів-Торонто : «Світ», 2003. – 248.
37. Ладиченко Т. Електронний педагогічний програмний засіб з історії-новий крок в оволодінні навчальним матеріалом // Істор. в шк. України. -2005. -№4. -С.35-36.
38. Левдер А. До проблеми технологізації навчальної діяльності школярів на уроках історії // Істор. в шк. України. -2007. -№5. -С.24-27
39. Левітас Ф Сучасний урок – основні вимоги до організації навчального процесу // Істор. в школі. -2006. -№12. -С.26-32
40. Левітас Ф., Розвадовська Л. Робота з підручником на уроках історії // Істор. в школі. -2007. -№5. -С.22-27
41. Люшин М. Виховуємо громадянина. // Істор. в шк. України. – 2015. – № 2. – с. 8-10.
42. Мельник Л.Г. Методика викладання історії. - К.: Вища школа., 1974. -221с.
43. Методика преподавания истории в средней школе. Учеб. пособие для студентов пединститутов по спец. № 2108 История (С.А.Ежова, И.М.Ледбеева, А.В.Дружкова и др.) - М.: Просвещение, 1986. - 272 с.
44. Мисан В Сучасний урок історії: типологія, структура, характеристика форм // Істор. в школі. -2006. -№2. -С.20-23; -№3. -С.20-23
45. Мисан В. До проблеми змісту курсів історії // Істор. в шк. України. -2007. -№7. -С.23-28
46. Мисан В. Особливості організації навчання історії у 5 класі // Істор. в школі. -2016. -№7-8. -С.23-26. -№9. -С.25-36;
47. Мисан В. Розподіл навчального часу на уроках історії як дидактична проблема // Істор. в шк. України. -2006. -№7. -С.22-29
48. Мисан В. Характеристика уроку з пропедевтичного курсу історії. // Істор. в школі. – 2011. – № 5. – С. 26-31.
49. Мисан В. Готувати до вивчення історії (Основні тенденції в розвитку сучасної вітчизняної історичної пропедевтики) // Істор. в шк. України. -2005. -№4. -С.15-18.
50. Мокрогуз О. Оцінювання в контексті перевірки навчальних досягнень учнів з історії // Істор. в шк. України. -2013. -№4. -С.41-46.
51. Мокрогуз О. Методичні засади використання мультимедійної презентації // Історія в сучасній школі. -2012. -4 –С.35-38
51. Мороз П. Особливості реклами як історичного джерела // Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання. - 2013. -№5. -С.11-16
52. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. Історія України. Всесвітня історія. Основи правознавства. – К.: Освіта. - 2013. -96с.
53. Осадчук Р. Умови, які забезпечують ефективність застосування самостійної роботи учнів у профільному навчанні // Істор. в школі. -2007. -№2. -С.12-13
54. Осадчук Р. Теоретико-методологічні засади використання між предметних зв'язків в умовах фундаменталізації змісту суспільно-гуманітарних предметів у старшій школі // Історія в школі. - 2012. – Травень-червень. – С.20-22
55. Островський В. Тестовий контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів з історії в контексті компетентнісного підходу // Історія в школах України. – 2010. № 2. - С.4-13
56. Павленко Л. Словесно ігрова форма навчання // Істор. в шк. України. -2016. -№6. –С. 23-27.
57. Павленко О. Контроль в освіті як дидактична категорія і наукова проблема // Істор. в школі. -2015. –№5. –С. 20-22.
58. Подобед О. Віртуальні навчальні екскурсії історичними просторами України та зарубіжних країн //

Історія в сучасній школі. – 2012.-№6.-С.27-29

59. Пометун О. Вивчення історії в початковій школі як основа і найважливіший засіб виховання духовності, національної свідомості та розвитку мислення молодших школярів // Істор. в шк. України. - 2006. -№2.-С.5-10.

60. Пометун О. Компетентнісний підхід у сучасній історичній освіті // Істор. в шк. України. -2017.-№6.-С.3-13

61. Пометун О.,Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання.-К.:»Вид-во А.С.К.».-2004.-192с.

62. Пометун О.Методика навчання історії в школі /О.І. Пометун,Г.О.Фрейман.-К.:Генеза,2006.-328с.

63. Пометун.О. Запитання як найважливіший спосіб взаємодії вчителя й учнів у процесі навчання // Істор. в шк. України.-2006.-№3.-С.25-29

64. Пометун О. Компетентнісний підхід у сучасній історичній освіті // Істор. в шк. України.-2007. -№6.-С.3-7

65. Приходько А. Нові освітні технології та способи їх реалізації. // Істор. в школі. – 2005. – № 2. – с. 23-29.

66. Приходько А. Перший урок, або щирі поради вчителю-початківцю // Істор. в школі.-2006.-С.9.

67. Приходько А. Урок та інші форми навчання у сучасній методиці викладання історії // Істор. в школі.-2016.-№3.-С.34-36

68. Сотніченко В. Дидактичні аспекти історичної освіти в контексті Болонського процесу // Істор. в школі. -2005. -№2. –С. 19-22.

69. Сотніченко В. Дидактичні та методичні заходи запровадження інноваційних технологій в умовах переходу до кредитно-модульної системи організації навчального процесу // Істор. в школі. -2005. –№5. –С. 14-19.

70. Сотніченко В. Демократичність у шкільній освіті, або імперативний аспект методів навчання // Істор. в школі.-2007.-№5.-С.13-15

71. Сотніченко В. Корекція результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів як педагогічна проблема // Істор. в шк. України.-2007.-№7.-С.29-31

72. Сучасні підходи до історичної освіти. – Львів; НВО «Українські технології», 2004 – 128 с.

73. Терно С. Формування методологічної культури учнів у процесі навчання історії // Істор. в школі. -2010.-№5-6.-С.33-37.

74. Терно С. Історичне мислення: як його розвивати ? // Істор. в шк. України.-2007.-№5.-С.8-10

75. Терно С. Історичні поняття: структура і способи визначення // Істор. в шк.України.-2003.-№3. -С.36-37.

76. Терно С. Ознайомлення учнів із системою понять історичних курсів(Класифікації та шляхи формування понять) // Істор. в шк.України.-2003.-№4.-С.24-26.

77. Терно С. Умови формування наукових понять у учнів на уроках історії//Істор.в школі.-2000. -№1.-С.9-12.

78. Терно С. Чи навчені наші учні мислити критично? //Істор. в шк. України.-2007.-№7.-С.18-23

79. Терно С. Як підвищити ефективність навчання? (Науково-технологічні засади формування історичних понять) // Істор. в шк.України.-2003.-№5.-С.21-25.

80. Терно С. Якість засвоєння історичних понять учнями загальноосвітніх шкіл // Істор. в шк. України.- 2000.-№4.-С.28-32.

81. Українська історична дидактика. – К.: Генеза,2003.-267с.

82. Фідря О. Як розвивати знання // Істор. в шк. України. -2005. -№4. –С. 12-14;-2006.-№3.-С.9-14

83. Фідря О. Роль та місце історичної особи на уроках історії. // Істор. в шк. України.– 2003. – № 4. – С 26-31.

84. Фідря О. Чи можливо зрозуміти історію? // Істор. в шк. України.– 2004. – № 5. – С 2-5.

85. Фідря О.Методологія історії та формування хронологічних і просторових компетенцій учнів // Істор. в школі.-2003.-№3.-С.18-23.

86. Фрейман Г. Загальнодидактична концепція реалізації освітньо-виховних завдань шкільної

87. Фрейман Г. Формування аксеологічної компетентності на уроках історії України в 11 класі // Істор. в шк. України.-2017.-№6.-С.13-14
88. Ходок М. Методичні засади краєзнавчої роботи в загальноосвітній школі. // Істор. в школі. — 2004. – № 4. – С. 10-12.
89. Худобець О. Використання комп'ютерного супроводу на уроках історії стародавнього світу в 6 класі // Істор. в шк. України.-2006.-№8.-С.33-37
90. Шеремет М До проблеми формування критичного мислення особистості // Істор. в школі.-2006.-№7-8.-С.15-17
91. Шульга О., Шульга А. Застосування наочних методів навчання із використанням технічних засобів (ТЗН) на уроках історії// Історія в школі. – 2013.- №6.-С.25-26
92. Шульга О. Інформаційні технології як один із сучасних засобів навчання на уроках історії// Історія в школі. – 2017. – Червень.- С.27-30

9. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ НА ІСПИТ

1. Методика викладання історії - науково-педагогічна дисципліна.
2. Місце методики викладання історії в системі педагогічних та спеціальних наук.
3. Зародження методики викладання історії та шкільної історичної освіти в Україні.
4. Структура сучасної шкільної історичної освіти. Підручники. Посібники. Методична література.
5. Шкільні програми з історії. Зміст і структура.
6. Зміст, структура та значення курсу всесвітньої історії в системі шкільної історичної освіти.
7. Зміст, структура та значення курсу історії України в системі шкільної історичної освіти.
8. Місце та роль краєзнавчого матеріалу в курсі історії України. Уроки з історії рідного краю.
9. Структура історичних знань школярів.
10. Історичні факти. їх роль у вивченні історії.
11. Методика формування уявлення про історичний час.
12. Методика формування уявлення про історичний простір.
13. Історичні поняття. Класифікація. Взаємозв'язок засвоєння історичних фактів та понять.
14. Методика формування історичних понять.
15. Виховні можливості шкільного курсу історії та методика їх реалізації.
16. Розвиток вмінь учнів у процесі вивчення історії. Класифікація вмінь.
17. Методика формування вмінь в процесі вивчення історії.
18. Методика використання ТЗН на уроках історії.
19. Засоби та методи навчання історії.
20. Усний виклад історичного матеріалу. Вимоги до усного викладу.
21. Роль бесіди у вивченні історії. Види бесіди. Вимоги до її проведення.
22. Словесно-друкований метод навчання історії.
23. Методика роботи з підручником на уроках історії.
24. Документальні матеріали. їх значення та класифікація.
25. Методика вивчення історичних документів.
26. Використання поточної інформації на уроках історії.
27. Методика використання художньої літератури на уроках історії.
28. Значення використання наочності на уроках історії. Класифікація наочності.
29. Методика роботи з історичною картою.
30. Образотворча наочність. Методика її використання на уроках історії.
31. Практичний метод навчання історії.

32. Проблемний метод навчання історії.
33. Дидактична сутність міжпредметних зв'язків. Їх роль у вивченні історії.
34. Методика реалізації міжпредметних і міжкурсівих зв'язків в процесі вивчення історії.
35. Урок - основна форма організації навчально-виховного процесу.
36. Специфічні форми навчально-виховного процесу з історії.
37. Вимоги до сучасного уроку з історії.
38. Класифікації типів уроків з історії
39. Підготовка вчителя до уроку.
40. Характеристика комбінованого уроку.
41. Характеристика уроку узагальнення та систематизації знань, вмінь та навичок.
42. Характеристика уроку перевірки та оцінки знань, вмінь та навичок учнів.
43. Уроки семінарського та лабораторного типів.
44. Характеристика уроку-лекції.
45. Завдання перевірки знань та вмінь учнів на уроках історії.
46. Методика усної перевірки знань та вмінь учнів на уроках історії.
47. Методика письмової перевірки знань та вмінь учнів на уроках історії.
48. Позакласна робота з історії. Зміст, форми, значення.
49. Кабінет історії в школі.
50. Учитель історії.
51. Норми оцінювання знань та вмінь з історії.
52. Нетрадиційні типи уроків історії.
53. Особистісно-орієнтоване навчання історії.
54. Тести з історії. Методика їх складання та використання.
55. Використання ігрових елементів на уроках історії.
56. Комп'ютер на уроках історії.
57. Урок-гра. Підготовка та проведення.
58. Особливості викладання історії у 5 класі.
59. Зміст історії стародавнього світу. Основні поняття та провідні ідеї. Міжкурсові та міжпредметні зв'язки. Основні вміння учнів.
60. Формування історичної свідомості учнів.